بر بوی گل ار جان بدهم معذورم کز بوی خوشش بوی کسی می آید چون رنگ بدزدید گل از رخسارش آویخت صبا چو خونیان از دارش
بسیار بگفت بلبل اندر کارش تا بو که صبا دهد بجان زنهارش گل در مه روزه همچنان می خندد کوی که بطنز بر جهان می خندد
می روشن و نوبهار و مردم هشیار گل را عجب آمدست از آن می خندد گل ساخت ز شکل غنچه پیکانی چند تا با تو کند مصاف حسن ای دلبند
خورشید رخت که تیغ بنمود ز دور پیکان سپری کرد و سپر هم بفکند در باغ چو آمد گل رنگین بیرون اندوه کنیم از دل غمگین بیرون
کردند نظاره را عروسان چمن سرها ز دریچهای چوبین بیرون عکس رخ خویش غنچه در آب بدید نرمک نرمک بزیر لب می خندید
گفتا که بدان بسته دهان می مانم بشنید صبا دهانش از هم بدرید

الثانی فی النرجس

کان عیون النرجس الغض بیننا مداهن در حشوهن عقیق ابیت کز آتش برافروخته اند یا سیم و زری که با هم آویخته اند
نی نی که شش اختر ند با خورشیدی کز برج زمردین در آویخته اند حدایق ورد ذهبت نرجسا علی اقحوان و آس اجم
فذا کالخدود وذا کالثغور وذا کالعیون وذا کاللمم نرگس بدوش هوای ساغر دارد بادی ز نشاط و ذوق در سر دارد
در دست صبا زمرد تر دارد کز وی بنشاطت مگر زر دارد

الثالث فی البنفسج

شاخ بنفشه خویشتن از زلف او شمرد بیرون کشید
ولازوردیه ارب رویتها وسط الریاض علی رق الیواقیت کانها فوق طاقات صنعن بها اوایل النار فی اطراف کبریت
زعم البنفسج انه کعذاره حسنا فسلوا عن قفاه لسانه

الرابع فی النیلوفر

انا ملصباغ صبغن بنیله وراحته بیضاء فی وسطها تبر ککاسات شرب فی اکف وصایف من السند عنهن السواعد حسر
ونیلوفر بادمن الماء نصفه علی ورق فوق الحباب المنضد کما سبک التبر المصفی والبست سنابکه اعلی صفیح الزبرجد
نجوم لها اسماء غیر ان سماءها من الماء والالحاظ منها کعسجد طوالع فی ضوء النهار فان دجی علیها ظلام اللیل یغمض مرقد
کو بر کذری شبی بباغی کش نیلوفر بزیر آبست نیلوفر از آب سر برآرد بندارد رویت افتابست
بحر الشمس لا یبغی سواها ویلحظها بمقلة مستهام اذا غربت بکفها اشتیاق فیا مت کی یراها فی المنام
وبرکه تزهو بنیلوفر الوانه بالحسن منعوته فان بدا اللیل فاجفانه فی لجة البرکة مسبوته کانما کل قضیب له یحمل فی اعلاه یاقوت

الخامس فی الشقایق

کو لاله بهر آن تو خوش دل بودست خوش جگر نکو که چون با لودست بی روی تو غنچه خنده از دل زد وین نیز بدولت تو خون الودست
وبرق قلبی للشقیق تعطفا مالی وما لشقایق النعمان فکانها قلبی وخون سواده جمر اشتیاق شب بالهجران
اطراف چمن لاله دلکش بگرفت وز جنبش باد آتش خوش بگرفت ز آتش زنه ابر بدانس شعله برق حراقه گل بر سر آتش بگرفت
کانها فی حسنها وجنه یلوح منها طرف الصدغ کل گفت بلاله کای غم اندوخته دل خوش باش چرا نباشی افروخته دل
گفتا که تو اندرین سخن معذوری تو سوخته دامنی و من سوخته دل بالاله بگفتم رخت افروخته است گفتا جگرم ببین که چون سوخته است
گفتم گله از دست که بر خاک زدی گفتا که ز دست آنکه بر دوخته است

السادس فی الاس

اما تری قضب الاسحار لابسه حسنا یبیح دم العنقود للحاسی وغردت خطباء الطیر ساجعه علی منابر من ورد و من آس
السابع فی الریحان والنمام

لا بارک الله فی النمام ان لهم اسما قبیحا من الاسماء مهجورا لو لم ینم علی العشاق سرهم ما کان فیهم هذا
لو بساط ریحان کعقد زبرجد عبثت بصفحته الجنوب فارعدا تشتاقنا الشرب الکرام فکلما مرض النسیم سعوا الیه عوادا
الثامن فی السوسن

سقیا لارض اذا ما نمت ارقنی بعد الهدو بها قرع النواقیس کان سوسنها فی کل شارقة علی المیادین اذناب الطواویس
انظر الی السوسن فی منبته فانه نبت عجیب المنظر کانها ملاعق من ذهب قد خط فیها نقط من عنبر

التاسع فی المتفرقة

اما تری الروض قد وافاک مبتسما وقد نحا الندا ما للملام یدا فاصفر ناظر فی ابیض یقق واصفر فاقع فی احمر نضدا
مثل الرقیب یدا للعاشقین ضحی فاحمر ذا خجلا واصفر ذا کمدا

الباب الاربعون فی الفواکه وهو سبعة فصول

قال الله تعالی لکم فیها فواکه کثیرة ومنها تاکلون وقال ومن النخیل من طلعها قنوان دانیة وجنات من اعناب والزیتون
والرمان مشتبها وغیر متشابه وقال ینبت لکم الزرع والزیتون والنخیل والاعناب قال النبی صلعم لا تسموا
العنب الکرم فانما الکرم الرجل ولکن قولوا حدایق الاعناب قال علی رضه کلوا التمر علی الریق فانه یقتل الدیدان
فی البطن الاول فی الرمان من کل مصفرة معطرة یفوق فی الحسن کل منعوت کانها حقة فان فتحت فصرة من فصوص یاقوت

بالشرک

ورمانة شبهتها اذ رایتها بثدی کعاب او بحقة مرمر مدورة ملساء یعبد جوفها یواقیت حمر فی ملاء معصفر
له قشر عقیان وراس مشرف واوراق خیری واغصان عنبر وفیها شفاء للمریض وصحة وفیها حدیث للنبی المطهر
یقول ففی الرمان حبة جنة وما فیه من ماء فمن ظهر کوثر وحبات رمان لطاف کانها فرائد یاقوت لطفن عن العقد
ومفتوت رمان تبدد شمله تبدد شمل الحب بعد تدان بدا فوق حبات الزجاج وقد بدا لهن بیاض وهو احمر قان
کان تدانی حبه وافتراقه دموع اشتیاق فی خدود غوانی

الثانی فی التفاح

الخمر تفاح جری ذایبا کذلک التفاح من خمر جمد فاشرب علی جامده ذوبه ولا تدع بفیه یوم لغد
وتفاحة من سوسن صبغ نصفها ومن جلنار نصفها وشقایق کان الهوی قد ضم من بعد فرقة بها خد معشوق الی خد عاشق
وتفاحة قد همت وجدا بظرفها فما شعر ذی خدق محیط بوصفها اشبه بالمعشوق حمرة بعضها وبالعاشق المهجور صفرة بعضها
تفاحة جاءت الی وامق تحکی لنا وصف محلیها ما مسها طیب ولکنها طیبة من کف مهدیها
تفاحة جرحت بالثغر من فیها انتهی الی من الدنیا وما فیها جاءت بها ظبیة من عین غانیة تغنی من الشدو والآفات تفدیها

الثالث فی السفرجل

یا شقیق الجود یا رب الکرم قد جنوناک بانزع البحر ذهبی الجلد فضی الحشا فلکی الجرم مسکی النسم
ککرات من ادیم اصفر او ثدی لا یری فیها حلم اخضر المیلاد مصفر اذا سل مسود اذا شاخ احم
فاقبل المسور من تحتنا انما الحر الذی لا یحتشم ان السفرجل ریحان فاکهة تحظی المشم به والذوق والنظر

الرابع فی الکرم والعنب

وحبة من عنب من المنی متحده کانها لولوة فی وسطها زمرده
وحبة من عنب قطعتها تحسدها العقود فی الترایب کانها من بعد ما قطعتها لولوة قد ثبتت من جانب
ولا ظل الا ظل کرم معرس یغنیک فی قطرة ورق الحمایم صفار غصون تحجب الشمس ان تری علی الارض الا مثل وقع الدراهم

الخامس فی البطیخ

ثلث هن فی البطیخ فضل وفی الانسان منقصة وذلة خشونة جلده والثقل منه وصفرة لونه من غیر علة
ریاضة مسکیة عسلیة لها لون دیباج وعرف مدام اذا فصلت للاکل حالت اهله وان لم تفصل فهی بدر تمام
خصال الخیر فی البطیخ عشر اعد علیک فی نسق الکلام بحیات وریحان وادم وهاضوم الثقیل من الطعام
واشنان وحلواء مهنا وعند العسر کوب للمدام وبعد الطلی فی الحمام طیب وتنقیة المثانة کل عام
یا حقة عذراء بکرا ضمنت درا وشهدا ذایبا او جامدا لا تحمد الوصاف من اوصافها ما لم یکن خشنا ثقیلا باردا

السادس فی البطیخ الهندی

ومبیضة فیها طرایق خضرة کما اخضر محرق السیل فی صبب الحزن کحقة عاج صبغت بزبرجد

السابع فی الاترج

واترجة فیها طبایع اربع وفیها فنون الحسن والطیب اجمع وما اصفر منها اللون للحب والهوی ولکن لما تلقی المحبین تجزع
فشبهها الرایی سبیکة عسجد علی انها من فارة المسک اضوع کانکم شجر الاترج طاب معا حملا ونورا وطاب العود والورق
کان اترجها تمیل به اغصانها حاملا ومحمولا سلاسل من زبرجد حملت من ذهب احمر قنادیلا
جسم لجین قمیصه ذهب مرکب فی بدیع ترکیب فیه لمن شمه وابصره لون محب وریح محبوب
مصفرة الطاهر بیضا الحشا ابدع فی صبغتها رب السما کانها کف محب دنف مبعد بحسب ایام الجفا
احسن بنارنج اتانا غدوة فی منظر مستحسن مرموق اصبحت اعشقه ویحکی عاشقا یا حسنه من عاشق معشوق
اما تری شجر النارنج طالعة نجومها فی غصون کانها بین اوراق حفن بها زهر المصابیح فی خضر القنادیل
ومن اصفر کالصب او فکانه اذا نصفت للشرب اقحاف عسجد اذا ما تبدی فی الغصون حسبته شموس عقیق فی قباب زبرجد

الباب الحادی والاربعون فی الاوصاف المتفرقة

عمود صبح تو گویی که دست موسی روز برای ضربت فرعون شب عصا برداشت
سیاه زنگ شکسته بسوی مغرب شد چو شاه روز بمشرق عمود را برداشت تبدا لنا کالشمس بین غمامة بدا حاجب منا وصب بحاجب

Copyright © King Saud University

Created with PDFsharp 1.2.1269-g (www.pdfsharp.com)